

International Journal of Social Sciences

ISSN:2587-2591

DOI Number:<http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.21.13>

Volume 9/1

2025 p. 238-258

ÇOCUKLARDA MÜZİK EĞİTİMİNE İLİŞKİN YAYGIN EĞİTİM SÜREÇLERİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR VE TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMALAR

APPROACHES TO NON-FORMAL EDUCATION PROCESSES RELATED TO MUSIC EDUCATION IN CHILDREN AND PRACTICES IN TÜRKİYE

Gülce YANMAZ DÜZTABAN*

ÖZ

Bu araştırma, Türkiye'de yaygın müzik eğitimi süreçlerinin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini ve örgün müzik eğitimi ile olan etkileşimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, yaygın müzik eğitiminin; çocukların bilişsel, duygusal, devinışsel ve sosyal gelişimine olan katkıları analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında örgün ve yaygın eğitim kavramları ayrıntılı bir şekilde ele alınmış, Türkiye'deki yaygın müzik eğitimi uygulamalarının mevcut durumu ve etkileri değerlendirilmiştir.

Araştırma, nitel bir yöntemle gerçekleştirilmiş ve doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda, Türkiye'deki yaygın müzik eğitimi politikaları, uygulamaları ve bu uygulamaların çocuk gelişimine yönelik etkileri üzerine yapılmış çalışmalar kapsamlı literatür taramasıyla incelenmiştir. Verilerin analizi sonucunda, yaygın müzik eğitiminin çocukların yaratıcı düşünme, empati geliştirme ve iş birliği becerilerini artırdığı, aynı zamanda toplumsal bilinçlenme sürecine katkı sağladığı belirlenmiştir. Ancak, kırsal bölgelerde ve dezavantajlı gruplar arasında yaygın müzik eğitimi erişiminde eşitsizliklerin devam ettiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulguları, yaygın müzik eğitiminin çocuk gelişiminde önemli bir araç olduğunu, ancak bu alanda daha kapsayıcı ve sürdürülebilir politikaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, eğitim politikalarının dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden düzenlenmesi, öğretmen eğitimlerinin artırılması ve yaygın müzik eğitimi faaliyetlerinin daha geniş bir katılımı teşvik edecek şekilde geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, Yaygın Müzik Eğitimi, Çocuklarda Öğrenme, Çocuk ve Müzik.

* Araştırmacı, E-mail: gulceyanmaz@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8842-0234, İzmir, Türkiye.

ABSTRACT

This study aims to examine the effects of non-formal music education processes on child development in Turkey and their interaction with formal music education. The study analyzes the contributions of non-formal music education to children's cognitive, emotional, kinesthetic and social development. Within the scope of the research, the concepts of formal and non-formal education are explored in detail, and the current state and effects of non-formal music education practices in Turkey are evaluated.

The research was conducted using a qualitative method, employing document analysis techniques. In this context, studies on Turkey's non-formal music education policies, practices, and their impacts on child development were examined through a comprehensive literature review. The analysis revealed that non-formal music education enhances children's creative thinking, empathy, and collaboration skills while contributing to the process of social awareness. However, it was also determined that inequalities in access to non-formal music education persist in rural areas and among disadvantaged groups.

The findings of the study indicate that non-formal music education is a vital tool for child development but highlights the necessity for more inclusive and sustainable policies in this field. Accordingly, it is recommended to restructure education policies to address the needs of disadvantaged groups, improve teacher training programs, and develop non-formal music education activities to encourage broader participation.

Keywords: *Music, Music Education, Non-Formal Music Education, Learning in Children, Children and Music.*

1. Giriş

Bu çalışma, çocuklarda müzik eğitiminin yaygın eğitim süreçleri içerisindeki önemini ele almayı amaçlamaktadır. Müzik eğitimi, çocukların bilişsel, duygusal, devinışsel ve sosyal gelişimlerini desteklemede etkili bir araç olarak görülmektedir. Literatürde yer alan araştırmalar, müzik eğitiminin çocukların yaratıcı düşünme, eleştirel analiz ve estetik algı geliştirme becerilerini artırdığına işaret etmektedir (Elliott, 1995). Ayrıca, erken yaşta müzik eğitimi alan çocukların toplumsal bağlarını güçlendirme ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurma konusunda avantaj sağladığı belirtilmektedir (Small, 1998).

Türkiye özelinde, yaygın müzik eğitimi uygulamaları Milli Eğitim Bakanlığı'nın politikaları çerçevesinde şekillendirilmiştir. Çalışmanın amacı, bu uygulamaların çocuk gelişimine katkılarını analiz ederek, eğitime yönelik daha kapsayıcı politikalar için öneriler sunmaktır.

Müzik, basit bir tanımla sınırlanamayacak kadar karmaşık ve çok katmanlıdır. Dolayısıyla müziği kısa tanımlamalarla açıklamak, onun zenginliğini ve çeşitliliği hakkında yeterli bir anlayışa ulaşma imkânını kısıtlar. İnsanlar genel olarak müzikle

İlgili belirli bir kavramsal anlayışa sahip olsalar da, müziğin ne olduğu sorusuna kısa ve öz bir yanıt vermek mümkün değildir. Müziği anlamaya yönelik basitleştirici tanımlamalar, müziğin özünü kavramaktan uzak kalır ve bu durum, müziğin derinliğini yeterince anlamak için daha kapsamlı bir yaklaşım gerektirir.

Elliott (1995: s.23) bu durumu, müziğin bir eylem olarak kavramsallaştırılmasıyla açıklamaktadır. Müzik, sadece bir dinleme veya icra etme eylemi değil; aynı zamanda bir katılım, bir etkileşim sürecidir. Elliott, müziğin özünde “bir insan etkinliği” olduğunu vurgular (1995: s.39). Müzik, icra, dinleme, doğaçlama, beste yapma, düzenleme ve yönetme gibi birçok eylemi kapsayarak bireysel, toplumsal ve kültürel değerlerin ifade edilmesinde önemli bir araç olarak kullanılmaktadır (Elliott 1995). Başka bir deyişle, müzik, bağlı bulunduğu sosyokültürel bağlam içinde çeşitli işlevler üstlenerek anlamını ve önemini bu bağlam üzerinden kazanır.

Müzik üzerine yapılan tanımlamalarda, Merriam'ın müziği “toplumsal olarak anlam verilen ses kalıpları” olarak tanımlaması dikkat çekicidir. Merriam, müziği kültürel bir etkinlik, düşünce ve nesnelere bütünü olarak değerlendirerek, müzik araştırmalarında kavramsal ilişkilere dayalı bir model tasarlamıştır. Bu model, müziği kavramlar, davranış biçimleri ve sesler arasındaki etkileşimlerin bir bütünü olarak ele almaktadır (Erol, 2018). Bu bağlamda, müziğe yönelik kavrayışlarımız, sosyokültürel etkenlerin bir ürünüdür ve müzik ile ilgili anlayışlarımız, bireylerin kendi kültürel ve toplumsal bağlamlarına dair düşünsel yaklaşımlarının bir uzantısı olarak biçimlenmektedir. Diğer bir ifadeyle, müzik kavramı, toplumsal ve kültürel bağlamlar içerisinde anlam bulmakta ve bu bağlamların değerleri doğrultusunda şekillenmektedir.

Small (1998: s.9), müziğin bir tanım olarak değil, bir eylem biçimi olarak anlaşılmasının daha uygun olduğunu savunur. Onun “müzik yapma” teorisine göre, müzik çok yönlü bir aktivite olarak ele alınmaktadır. Müzik eserleri değil, insanların söyledikleri ve yaptıkları müziğin temel doğası ve anlamını oluşturur. Müzik yapmak, icra ederek, dinleyerek, prova yaparak veya dans ederek bir müzik performansına katılmayı ifade eder. Dolayısıyla müziğin bir eylem ya da faaliyet olarak ele alınması, onu yalnızca somut ürünlerin bir toplamı olarak değil, aynı zamanda bir pratiğin ifadesi olarak değerlendirmeyi teşvik etmektedir. Bu bakış açısıyla, müzik bir deneyim olarak ele alınarak bir süreci, bir etkinliği ve bireylerin gerçekleştirdiği bir faaliyeti ön plana çıkarır.

1.1 Müzik Eğitimi: Yaklaşımlar ve Uygulamalar

Regelski'ye (2005) göre, müzik eğitimi, bireylerin yaratıcı ve kültürel bir pratik olarak müziği deneyimlemelerine olanak tanıyan bir süreçtir. Müzik eğitimi üzerine gerçekleştirilen tartışmalar, bu alana yönelik profesyonel söylemleri analiz ederek geçmiş ve güncel varsayımları sorgulamakta, metodolojik yaklaşımları

değerlendirmekte ve bu doğrultuda müfredat önerileri sunmaktadır. Müzik eğitiminin felsefesi ise, müzik öğretme ve öğrenme süreçlerine ilişkin temel fikirleri ve idealleri incelemeye yönelik tutarlı, sistematik ve analitik bir çaba olarak değerlendirilebilir. Elliott'a (1995: s.13) göre, müziğin ne olduğunu ve neden önemli olduğunu anlamaya yönelik akılcı bir kavram geliştirebildiğimiz takdirde, müzik eğitiminin ne olduğu ve neden önemli olduğu konusunda da tutarlı bir açıklama yapabiliriz. Bu çerçevede, müzik eğitimine yenilikçi bir bakış açısı kazandırılması ve müziği anlamının farklı yollarını benimseyen pedagojik yaklaşımların geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Rodriguez (2009), müzik eğitiminde informal öğrenme süreçlerinin, öğrencilerin yaratıcı potansiyellerini ortaya çıkarmada önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Öğrencilerin, bireysel müzik deneyimleri edinmeleri ve eğitim ortamlarının yanı sıra toplumdaki kültürel süreçleri ve yapıların dinamiklerini kavrayabilmeleri için çeşitli fırsatlar sunulmalıdır. Eğitim felsefelerinin ve metodolojilerinin eleştirel bir yaklaşımla sorgulanması, öğrencilerle anlamlı etkileşimlerin teşvik edilmesi açısından önem taşımaktadır. Uygulama odaklı yenilikçi yaklaşımlar geliştirme potansiyeline sahip öğrenme yöntemleri, müziğe katılımı destekleyerek eğitim süreçlerini zenginleştirilebilir.

Elliott (1995: s.13-14) bu bağlamda müzik eğitiminin dört temel anlamına ulaşır:

Müzik Eğitiminin Kapsamı: Müzik eğitimi, müzik yapma, dinleme ve müziği öğretme ile öğrenme süreçlerini kapsayan geniş bir alanı ifade eder.

Bilgi Aktarımı: Müzik eğitimi; müzik yapma, müzik dinleme, müzik tarihi ve müzik teorisi gibi konularda formal bilgi (veya sözlü bilgi) aktarımını içeren bir süreçtir.

Eğitim Yaklaşımları: Müzik eğitimi, müzik yapma ve dinleme süreçlerinin yanı sıra müzik tarihi ve teorisi gibi konularda formal ya da sözlü bilgi aktarımını içeren yapılandırılmış bir süreçtir.

Eğitim Aracılığıyla Sağlanan Faydalar: Müzik eğitimi aracılığıyla elde edilen kazanımlar, yukarıda belirtilen kapsamlarla örtüşmektedir. Bu süreçler, bireylerin zihinsel kapasitelerini, ruhsal durumlarını ve ekonomik olanaklarını doğrudan ya da dolaylı olarak geliştirme amacını taşır.

Sonuç olarak, Elliott (2005: s.10), müziğin ve dolayısıyla müzik eğitiminin merkezine bireyin öz gelişimi ve öz bilgisini yerleştirmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin müzik yapma ve dinleme becerilerini geliştirmelerine dayanarak, onların duygusal ifade ve etkileycilik yeteneklerini şekillendirmelerine ve duygusal ile kültürel anlamların müziksel temsillerini oluşturabilmelerine olanak tanır. Öğrencilerin performans, doğaçlama, beste yapma, düzenleme ve yönetme gibi müzikal becerilerini geliştirmeye teşvik edilmesi, müzik müfredatının temel unsurlarından biri olmalı ve onlara müzik yapmaya yönelik çeşitli etkinliklere katılım fırsatları sunulmalıdır. Bu etkinlikler,

öğrencilerin müzikal anlayışlarını derinleştirme imkanı sağlayarak, müziği daha kapsamlı bir şekilde algılamalarına ve üretmelerine katkıda bulunur.

Swanwick (1999: s.44), müziğin bir “mecazla dolu söylem” olarak tanımlanabileceğini savunarak, müziğin her düzeyde zihinsel etkileşime girme ve bu etkileşimin derinleşme potansiyeline dikkat çeker. Müziği sadece notalar veya seslerden oluşan bir matematiksel yapı olarak değil, aynı zamanda duygusal, kültürel ve sembolik anlamlarla yüklü bir ifade biçimi olarak ele alır. Bu bağlamda, müzik, insan duygularını, düşüncelerini ve kültürel bağlamları ifade etmek için kullanılan bir dil olarak değerlendirilir. Ayrıca, müzik eğitiminin, öğrencileri belirli bir müzikal söyleme yönlendirmede yardımcı olabilmesi için birden fazla giriş noktası sunması gerektiğini vurgular. Bu girişler, müziğin ifade edici öğeleriyle çalışmaya odaklanmakta olup, müziksel ifadenin doğasına doğrudan odaklanan “yapma” etkinliklerine dayalıdır (Swanwick, 1979: s.45-46).

Swanwick (1999: s.43), öğrencilerin müziği içselleştirerek onu kişisel deneyimlere dönüştürmelerini, müzik eğitiminin temel amaçlarından biri olarak tanımlar. Bu yaklaşımıyla müzik eğitimi, yalnızca teknik becerilerin geliştirilmesinin ötesinde, duygusal ve estetik bir anlayışın da teşvik edilmesini amaçlar. Müziğe katılımı anlamlı deneyimlere dönüştürmek, öğrencilerin bireysel yaratıcı potansiyellerini keşfetmelerini sağlar ve bu süreçte öğrencilerin kendi seslerini bulmalarına olanak tanır.

Georgii-Hernming ve Westvall'ın (2010: s.27), müzik eğitiminin niteliğini artırmak ve öğrencilere müziği daha derinlemesine anlama fırsatı sunmak amacıyla eleştirel bir pedagojik yaklaşım geliştirilmesi gerektiğini savunurlar. Bu yaklaşım, öğrencilerin müzikle olan etkileşimlerini derinleştirirken, aynı zamanda onların kültürel, sosyal ve bireysel deneyimlerini de göz önünde bulundurur. Eğitim ortamında, öğrencilerin müziği keşfetmeleri, ifade etmeleri ve anlamalarını sağlayacak çeşitli fırsatlar yaratılmalıdır. Öğrencilerin müzik deneyimlerini zenginleştirmek, onların bireysel yeteneklerini ve ilgi alanlarını tanıyarak, müzikle olan ilişkilerini daha güçlü hale getirecektir.

Sonuç olarak, müzik ve müzik eğitimi, bireylerin sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen, kültürel bağlamda anlam kazanan karmaşık süreçlerdir. Müzik, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli bir ifade biçimi olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, müzik eğitiminin amacı, öğrencilerin müziği anlamaları, deneyimlemeleri ve yaratmaları için bir zemin oluşturmak olmalıdır. Eğitimcilerin, müziğin çok boyutlu doğasını göz önünde bulundurarak, öğretim yöntemlerini ve müfredatlarını geliştirmeleri, müzik eğitiminin etkili bir şekilde yürütülmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Müzik, bireylerin hayatında çok yönlü bir anlam taşıyan ve kişisel, duygusal, kültürel

ve toplumsal alanlarda derin etkiler yaratan bir ifade biçimidir. Müzik, bireylerin kimliklerini oluşturmalarına yardımcı olurken, toplumsal bağları da güçlendiren önemli bir araçtır. Çocuk Hakları Sözleşmesi 'nde belirtildiği üzere, "çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır" (UNICEF, 2004). Bu çerçevede, çocukların müzik eğitimi alması, onların gelişim süreçleri açısından büyük önem taşır.

Müziğin çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

İşitsel Yeteneklerin Gelişimi: Müzik eğitimi, çocukların işitsel becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Dinleme becerisi, duyduklarını algılama ve anlama yetenekleri, müzik aracılığıyla şekillenir. Bu süreç, çocukların çevresindeki sesleri tanıma ve ayırt etme yetilerini geliştirir.

Dil Gelişimi: Şarkı söyleme pratiği, çocukların yeni sözcükler öğrenmelerini, cümle yapılarını kavramalarını ve diksiyonlarını geliştirmelerini sağlar. Bu bağlamda müzik, dil becerilerini güçlendiren etkili bir araç olarak karşımıza çıkar.

Fiziksel Gelişim: Çalgı çalma veya müzik eşliğinde hareket etme, çocukların motor becerilerinin gelişimine katkıda bulunur. Bu müziksel deneyimler, beden ve zihin koordinasyonunu olumlu yönde geliştirir, aynı zamanda kas gelişimine de katkı sağlar.

Psikososyal Gelişim: Müzik, çocukların olumsuz duygularını olumlu bir dönüşüm sürecine tabi tutarak psikososyal gelişimlerine katkı sağlayabilir. Güvensizlik, çekingenlik ve korku gibi duygular, müzik aracılığıyla ifade edilip dönüştürülebilir.

Sosyal İlişkiler ve Grup Çalışmaları: Düzenli müzik etkinliklerine katılan çocuklar, sosyal becerilerini geliştirir, akranlarıyla etkili iletişim kurmayı öğrenir ve doğru örnekleri takip ederler. Grup çalışmaları, bireylerin ortak bir hedefe ulaşmak için işbirliği yapmalarını teşvik eder, bu da öğrencilerin grup içindeki rollerini anlamalarını ve sorumluluk almayı öğrenmelerini sağlar.

Estetik Algı Gelişimi: Müzik, çocukların estetik algılarını geliştirmelerine ve çevrelerine karşı daha duyarlı bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olur. Estetik deneyimler, bireylerin zevkini geliştirerek iyi ve güzeli ayırt etme yeteneklerini artırır.

Yaratıcılığın Teşviki: Müzik, çocukların yaratıcılığını teşvik eder. Yeniliklere açık olma ve farklı deneyimlere yönelim konusunda rehberlik ederken, çocukların kendine özgü ifade biçimleri geliştirmelerine olanak tanır.

Müzik eğitimi, toplumun her kesimine entegre edilmesi gereken bir araçtır. Bu bağlamda, müzik eğitiminin amaçlarına ulaşabilmesi için eğitim imkanlarının genişletilmesi, erişilebilirliğin artırılması ve müzik eğitim kaynaklarının çeşitlendirilmesi önemlidir. Çocuklara müzikle etkileşim kurabilecekleri farklı eğitim

ortamlarının sunulması, müzik eğitiminin daha kapsayıcı hale gelmesine katkıda bulunur.

1.2 Problem Cümlesi

Çocuklarda müzik eğitime ilişkin yaygın eğitim süreçlerine yönelik yaklaşımlar ve Türkiye'deki uygulamalar nelerdir?

Bu problem cümlesi, çalışmanın genel çerçevesini ve odak noktasını belirler. Araştırmada, çocukların sanatsal ve sosyal gelişimlerini destekleyen müzik eğitiminin yaygın eğitim süreçlerindeki yerini analiz etmek ve Türkiye'deki uygulamaların mevcut durumunu değerlendirmek hedeflenmiştir.

1.2.1. Alt Problemler

Çalışma, müzik eğitiminin özellikle örgün ve yaygın eğitim sistemleri içindeki uygulamaları, mevcut sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik politikaları inceleyerek, yaygın eğitimin etkinliğini artırmaya yönelik alt problemlerin ortaya konmasını amaçlamaktadır.

1.2.1.1. Örgün ve Yaygın Eğitime İlişkin Bulgular

Örgün eğitim, genellikle okullarda uygulanan, belirli bir müfredat ve hiyerarşik yapı çerçevesinde yürütülen sistematik bir eğitim türüdür. Bu sistem, bireylerin akademik ve sanatsal gelişimlerini desteklemek için tasarlanmıştır. Öte yandan, yaygın eğitim, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini destekleyen, daha esnek ve bireysel ihtiyaçlara uygun bir öğrenme modeli sunar. Yaygın eğitim, özellikle kırsal bölgelerdeki bireylerin sanatsal becerilere erişimini kolaylaştırma potansiyeline sahiptir (Coombs & Ahmed, 1974).

Yapılan çalışmalar, örgün eğitim ortamlarında müzik eğitiminin genellikle ders saatleri ile sınırlı olduğunu ve bireylerin sanatsal potansiyellerini tam anlamıyla ortaya çıkaramadığını göstermektedir. Buna karşılık, yaygın eğitim programları, bireylere daha geniş kapsamlı ve bireyselleştirilmiş müzik eğitimi fırsatları sunarak sanatsal gelişimlerini desteklemektedir (Demirel & Ün, 1987). Özellikle Türkiye gibi sosyoekonomik farklılıkların belirgin olduğu ülkelerde, yaygın eğitim, müzik eğitiminin daha geniş kitlelere ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda, yaygın eğitimin bireylerin müziksel becerilerini geliştirme, toplumsal bağlarını güçlendirme ve kültürel değerleri yaygınlaştırma konusundaki önemi literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Örneğin, Coombs ve Ahmed (1974), yaygın eğitimin bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkı sağladığını ve formal eğitimin ulaşamadığı alanlarda etkili olduğunu belirtmektedir.

1.2.1.2. Türkiye’de Yaygın Eğitime İlişkin Bulgular

Türkiye’de yaygın eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı’nın Halk Eğitim Merkezleri, belediyeler ve yerel yönetimler gibi farklı kuruluşlar aracılığıyla organize edilmektedir. Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine dahil olmayan veya eğitimine ara vermiş bireyler için yaşam boyu öğrenme fırsatları sunmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, müzik eğitimi de yaygın eğitimin önemli bir parçasını oluşturur.

Demirel ve Ün (1987), Türkiye’de yaygın eğitim kapsamında sunulan programların çoğunun temel okuryazarlık, mesleki eğitim ve sanat eğitimine odaklandığını ifade etmektedir. Ancak müzik eğitimi gibi sanatsal alanlarda, kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin erişim zorlukları yaşadığı vurgulanmıştır. Özellikle sosyoekonomik dezavantajları bulunan bölgelerde, bu tür programların kapsamı ve kaynakları sınırlı kalmaktadır.

Türkiye’de yaygın eğitim uygulamalarına ilişkin en önemli eksikliklerden biri, yeterli sayıda eğitim materyali ve uzman eğitmenin bulunmamasıdır. Erdamar ve Gündüz (2015), yaygın eğitim programlarının sürdürülebilir bir yapı oluşturabilmesi için daha fazla bütçe ve altyapı desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Ayrıca, yaygın eğitimin kapsayıcılığını artırmak için halk eğitimi merkezlerinin sanatsal içerikli programlara daha fazla yer vermesi gerektiği ifade edilmektedir.

Yapılan çalışmalar, yaygın müzik eğitiminin bireylerin estetik algılarını geliştirme, yaratıcı düşünme becerilerini destekleme ve toplumsal katılımı artırma gibi önemli faydalar sağladığını göstermektedir. Ancak, Türkiye’de bu alandaki politikaların sınırlı olması ve uygulamaların eşit olmayan bir şekilde dağıtılması, yaygın müzik eğitiminin potansiyelini tam anlamıyla gerçekleştirilememesine neden olmaktadır.

1.2.1.3. Türkiye’deki Yaygın Eğitim Uygulamalarına İlişkin Durum

Halk Eğitim Merkezleri, Türkiye’de yaygın müzik eğitimi uygulamalarının temel taşıdır. Bu merkezler, çocukların ve gençlerin müzik eğitimiyle tanışmasına olanak sağlamaktadır. Ancak, bu merkezlerdeki programların niteliği genellikle öğretmenlerin yetkinlikleri ve kaynakların yeterliliği ile sınırlıdır. Erdamar ve Gündüz (2015), yaygın müzik eğitimi uygulamalarında uzman eğitmenlerin yetersiz olduğunu ve eğitim materyallerinin sınırlı kaldığını belirtmiştir.

Müzik eğitimi programlarının yaygınlaştırılmasında karşılaşılan bir diğer zorluk, katılım oranlarının düşük olmasıdır. Özellikle ekonomik dezavantajlara sahip ailelerin çocuklarının, bu tür programlara erişiminde ciddi engeller bulunmaktadır. Uçan (1993), müzik eğitiminin bir hak olarak tanımlanması gerektiğini ve bu hakka herkesin erişiminin sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak, Türkiye’de müzik eğitimi politikalarının bu kapsayıcılığı sağlayacak şekilde yapılandırılmadığı ifade edilmektedir.

Bir diğer önemli sorun, programların eşit dağılımının sağlanamamasıdır. Büyük şehirlerdeki Halk Eğitim Merkezleri ve belediyeler tarafından sunulan yaygın müzik eğitimi programları, kırsal bölgelerde sunulan programlara kıyasla daha kapsamlı ve çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Bu durum, yaygın eğitimin amacına tam anlamıyla ulaşmasını engellemektedir. Demirel ve Ün (1987), kırsal bölgelerdeki yaygın eğitim uygulamalarının artırılması gerektiğini, aksi takdirde toplumsal eşitsizliklerin derinleşebileceğini ifade etmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'deki yaygın müzik eğitimi uygulamaları, bireylerin sanatsal gelişimine katkı sağlamakla birlikte, mevcut sorunlar nedeniyle tam potansiyeline ulaşamamaktadır. Bu sorunların çözümü için daha kapsayıcı politikalar, artırılmış bütçe ve kaynak desteği gerekmektedir.

1.2.1.4. Türkiye'de Müzik Eğitimi Politikaları ve Uygulamalarına İlişkin Durum

Türkiye'de müzik eğitimi politikaları, bireylerin sanatsal gelişimlerini desteklemek, kültürel değerleri korumak ve yaygınlaştırmak amacıyla oluşturulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın müzik eğitimi politikaları, genellikle örgün eğitimde müzik derslerini zorunlu hale getirmek ve yaygın müzik eğitimi fırsatlarını artırmak üzerine şekillenmiştir. Ancak bu politikalar, özellikle yaygın eğitim alanında beklenen düzeyde etkili olamamaktadır (Erdamar & Gündüz, 2015).

Müzik eğitiminin yaygınlaştırılmasında karşılaşılan temel sorunlardan biri, eğitim kurumlarına ayrılan bütçenin sınırlı olmasıdır. Bu durum, müzik eğitimi için gerekli altyapının oluşturulmasını ve materyallerin temin edilmesini engellemektedir. Uçan (1993), müzik eğitiminin toplumsal ve bireysel gelişime olan katkılarını vurgulayarak, bu alandaki bütçe yetersizliğinin eğitimin kapsamını sınırladığını ifade etmektedir.

Türkiye'de müzik eğitimi politikalarının bir diğer zayıf noktası, eğitimcilerin profesyonel gelişimlerinin yeterince desteklenmemesidir. Müzik eğitimi veren öğretmenlerin bir kısmı alanında uzmanlaşmamış olup, profesyonel gelişimlerini destekleyecek yeterli hizmet içi eğitim programları bulunmamaktadır. Elliott (1995), eğitimcilerin müzik eğitimi alanındaki becerilerinin artırılmasının, öğrencilerin sanatsal gelişimi üzerinde doğrudan etkili olduğunu belirtmektedir.

Yaygın müzik eğitimi uygulamalarında ise yerel yönetimler ve Halk Eğitim Merkezleri önemli roller üstlenmektedir. Ancak, bu kurumlar arasında bir koordinasyon eksikliği söz konusudur. Yerel yönetimlerin ve Halk Eğitim Merkezlerinin bağımsız şekilde hareket etmesi, uygulamaların tutarlı bir politika çerçevesinde yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Demirel ve Ün (1987), müzik eğitiminin ulusal bir politika doğrultusunda planlanması gerektiğini, aksi halde bölgesel farklılıkların devam edeceğini belirtmiştir.

Özellikle kırsal bölgelerde, müzik eğitimi politikalarının etkisi oldukça sınırlıdır. Kaynak yetersizliği, uzman öğretmen eksikliği ve altyapı sorunları nedeniyle bu bölgelerdeki çocuklar müzik eğitimi fırsatlarından yeterince faydalanamamaktadır. Erdamar ve Gündüz (2015), eğitim politikalarının bu eşitsizlikleri gidermek için yeniden düzenlenmesi gerektiğini savunmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’ de müzik eğitimi politikaları, toplumsal ve bireysel gelişimi destekleme amacı taşısa da, uygulamadaki eksiklikler ve bütçe sorunları nedeniyle yeterince etkili olamamaktadır. Bu alandaki iyileştirmeler, eğitim politikalarının daha kapsayıcı ve sürdürülebilir hale getirilmesi ile mümkün olacaktır.

1.3. Önem

Bu çalışma, çocuklarda müzik eğitiminin yaygın eğitim süreçleri içerisindeki rolünü ve Türkiye’ deki uygulamalarını inceleyerek önemli bir araştırma boşluğunu doldurmayı amaçlamaktadır. Literatürde, müzik eğitiminin çocukların bilişsel, duygusal, devinışsel ve sosyal gelişimlerine olan etkileri üzerine birçok çalışma bulunmakla birlikte, bu eğitimin yaygın eğitim bağlamındaki uygulamalarına dair araştırmalar sınırlıdır (Elliott, 1995; Small, 1998).

Yaygın müzik eğitimi, özellikle örgün eğitim sistemine erişimi sınırlı olan bireyler için büyük bir fırsat sunmaktadır. Bu eğitim, çocukların estetik algılarının gelişmesini sağlarken, toplumsal bağlarını güçlendirmelerine ve bireysel yeteneklerini keşfetmelerine olanak tanır (Demirel & Ün, 1987). Türkiye’de müzik eğitiminin toplumsal faydaları göz önüne alındığında, bu alandaki politika ve uygulamaların geliştirilmesinin yalnızca bireylerin değil, aynı zamanda toplumun genel refahına da katkıda bulunacağı açıktır.

Çalışma, yaygın müzik eğitiminin daha kapsayıcı hale getirilmesi için öneriler sunarak, eğitim politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Özellikle kırsal bölgelerde yaşayan çocukların yaygın müzik eğitimi fırsatlarına erişimini artırmak, toplumsal eşitsizliklerin giderilmesi açısından önem taşımaktadır.

1.4. Amaç

Bu araştırmanın amacı, çocuklarda müzik eğitiminin yaygın eğitim süreçlerine etkisini değerlendirmek ve Türkiye’deki uygulamaların mevcut durumunu analiz etmektir. Araştırma, müzik eğitiminin çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine olan katkılarını incelemeyi, bu süreçte karşılaşılan eksiklikleri belirlemeyi ve bu eksikliklere yönelik öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Araştırma kapsamında şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- Yaygın müzik eğitimi, çocukların sanatsal ve estetik becerilerinin gelişimine

nasıl katkıda bulunmaktadır?

- Türkiye'de yaygın müzik eğitimi uygulamalarının mevcut durumu nedir?
- Eğitim politikalarının müzik eğitiminin yaygınlaştırılması üzerindeki etkileri nelerdir?

Çalışma, yaygın müzik eğitimi ile çocukların yaratıcı düşünme, empati geliştirme ve toplumsal katılım gibi becerileri arasındaki ilişkiyi ele alırken, özellikle kırsal bölgelerdeki uygulamalara dikkat çekmektedir. Aynı zamanda, eğitim politikalarının bu süreçteki etkilerini ve geliştirilmesi gereken alanları vurgulamakta ve Türkiye'de yaygın müzik eğitimi ile ilgili eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler sunarak hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha etkili uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.5. Sınırlıklar

Bu araştırma, bazı sınırlamalar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sınırlılıkları şu şekilde özetlenebilir:

Literatür Taramasına Dayalı Olması: Araştırma, literatür taramasına dayalı bir derleme çalışmasıdır. Dolayısıyla, müzik eğitiminin yaygın eğitim süreçlerindeki etkilerini doğrudan ölçmeye yönelik deneysel veri veya saha araştırması içermemektedir. Bu durum, bulguların literatüre dayalı teorik bir perspektif sunduğunu göstermektedir.

Coğrafi Odak: Araştırma, Türkiye'deki yaygın müzik eğitimi uygulamalarını ve eğitim politikalarını incelemektedir. Farklı ülkelerdeki uygulamalar ve kıyaslamalar, bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu nedenle bulgular, yalnızca Türkiye bağlamında genellenebilir.

Veri Kaynakları: Araştırmada kullanılan kaynaklar, müzik eğitimi, yaygın eğitim ve çocuk gelişimi üzerine yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalardan oluşmaktadır. Ancak, kullanılan literatürün büyük bir kısmı teorik çalışmalardan oluştuğu için uygulamalara yönelik detaylı bilgiler sınırlı kalmıştır.

Zaman Sınırlılığı: Araştırma, 1980 sonrası yayınlanan literatür üzerine odaklanmıştır. Daha önceki dönemlere ait veriler çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu durum, müzik eğitimi politikalarının tarihsel gelişimi ile ilgili ayrıntılı bir perspektif sunmamaktadır.

Uygulama Alanlarının Sınırlılığı: Araştırma, yaygın müzik eğitimi uygulamalarını ele almakla birlikte, özel müzik eğitimi veya konservatuvar temelli programlar gibi diğer müzik eğitimi türlerine odaklanmamıştır. Bu durum, çalışmanın kapsamını yaygın eğitimle sınırlandırmaktadır.

2. Yöntem

Bu araştırma, derleme niteliğinde bir çalışma olup, literatür taramasına dayanmaktadır. Araştırma kapsamında, müzik eğitiminin çocuklar üzerindeki etkilerini ele alan ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiştir. Veriler, sistematik bir şekilde sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmada, özellikle Türkiye'deki yaygın eğitim süreçleri içerisinde müzik eğitiminin etkisi değerlendirilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, literatür taramasına dayalı bir derleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Derleme çalışmaları, belirli bir konuya dair mevcut literatürün sistematik bir şekilde incelenmesi ve bu bilgilerin analiz edilerek yorumlanması sürecini içerir. Bu çalışmada, çocuklarda müzik eğitiminin yaygın eğitim süreçlerindeki etkileri ile Türkiye'deki uygulamaların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, yaygın müzik eğitimi ve çocuk gelişimi konularında yapılan çalışmalar analiz edilmiştir.

Literatür taraması yöntemi, müzik eğitimiyle ilgili akademik makaleler, raporlar, kitaplar ve politika dokümanlarının sistematik olarak incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. İncelenen kaynaklar, eğitim politikaları ve uygulamalarına odaklanan ulusal ve uluslararası çalışmalarla sınırlandırılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışma, örneklem içermeyen bir derleme çalışmasıdır. Araştırmanın evreni, müzik eğitimi, yaygın eğitim ve çocuk gelişimi üzerine yapılan ulusal ve uluslararası literatürden oluşmaktadır. Özellikle Türkiye'deki yaygın müzik eğitimi uygulamalarıyla ilgili raporlar ve politika belgeleri incelenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan kaynaklar, aşağıdaki ölçütler doğrultusunda seçilmiştir:

- Yaygın müzik eğitimi ve çocuk gelişimi konularında yayımlanmış çalışmalar.
- Türkiye bağlamında eğitim politikalarını değerlendiren raporlar ve dokümanlar.
- 1980 sonrası yayımlanan akademik makaleler ve kitaplar.

Bu sınırlamalar, araştırmanın odak noktasını daraltarak daha detaylı bir analiz yapılmasını sağlamıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında kullanılan veriler, akademik veri tabanlarından elde edilmiştir. Tarama sırasında şu veri tabanları ve kaynaklardan yararlanılmıştır:

- *Google Scholar*
- *JSTOR*
- *ERIC*
- *Türkiye Eğitim Sistemi üzerine yayımlanmış raporlar*
- *Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaygın eğitim faaliyetleriyle ilgili belgeleri*

Tarama sırasında, “yaygın müzik eğitimi”, “çocuklarda sanatsal gelişim” ve “Türkiye’de müzik eğitimi politikaları” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler, müzik eğitiminin çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimine olan etkilerini değerlendirme hedefiyle tematik olarak sınıflandırılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Toplanan veriler, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Tematik analiz, verilerin belirli temalar altında toplanması ve bu temaların anlamlandırılması sürecini içerir. Araştırmada şu temalar üzerinde yoğunlaşmıştır:

- Yaygın müzik eğitiminin çocuk gelişimine katkılan.
- Türkiye’deki yaygın müzik eğitimi uygulamalarının mevcut durumu.
- Eğitim politikalarının yaygın müzik eğitimi üzerindeki etkileri.

Elde edilen bulgular, mevcut literatürle karşılaştırılmış ve müzik eğitimi alanındaki eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir (Elliott, 1995; Small, 1998).

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bulguları, müzik eğitiminin çocukların gelişiminde çok yönlü etkiler yarattığını göstermektedir.

3.1. Örgün ve Yaygın Eğitime İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eğitim, bireylerin topluma uyum sağlamalarını, çevrelerini anlamalarını ve temel kültürü benimsemelerini sağlayan dinamik bir süreçtir. Bu süreç, bireylerin yaşadıkları toplumu anlamalarına, vatandaşlık haklarını etkili bir şekilde kullanmalarına ve toplumsal çeşitliliği kucaklamalarına olanak tanır. Eğitim, bireyleri hayata daha etkin bir şekilde hazırlamak için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, pek çok ülkede zorunlu eğitim uygulamaları benimsenmiş ve eğitim bir hak olarak tanımlanmıştır.

Son yıllarda müzik eğitimi, örgün ve yaygın eğitim bağlamında önemli bir tartışma

konusu haline gelmiştir. Müzik eğitimi alanındaki araştırmalar, bu iki eğitim modelinin entegrasyonunu teşvik etmekte ve aralarındaki etkileşimi incelemektedir. Ancak mevcut literatürde, örgün ve yaygın eğitim arasındaki ilişkiyi detaylı ele alan çalışmaların sayısının sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, her iki eğitim modelinin daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi ve entegrasyon süreçlerinin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Örgün eğitim, genellikle okullarda verilen ve belirli bir müfredat çerçevesinde yürütülen eğitim faaliyetlerini kapsar. Bu model, bireylerin standart bir yapı içerisinde bilgi ve beceri kazanmalarını sağlar. Öte yandan yaygın eğitim, örgün eğitimin dışında kalan, toplumun farklı kesimlerine ulaşmayı hedefleyen esnek bir öğrenme modelidir. Yaygın eğitim, forma} olmayan yöntemlerle bireylere çeşitli eğitim olanakları sunar. Her iki modelin bir araya getirilmesi, müzik eğitiminin kalitesini artırmak ve bireylerin sanatsal becerilerini geliştirmek açısından önemlidir.

Araştırma bulguları, yaygın müzik eğitimi uygulamalarının bireylerin müzikle etkileşimini artırarak toplumsal bilinçlenme ve kültürel zenginliğe katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Özellikle grup müzik etkinliklerinin, bireylerin sosyal bağlarını güçlendirdiği ve empati geliştirmelerine yardımcı olduğu belirtilmiştir (Elliott, 1995). Bununla birlikte, mevcut yaygın eğitim uygulamaları, bölgesel farklılıklar ve kaynak yetersizlikleri nedeniyle etkili bir şekilde yaygınlaştırılmamaktadır.

Tartışma: Örgün ve yaygın eğitim modelleri arasındaki entegrasyonun güçlendirilmesi, bireylerin müzik eğitiminden daha etkili bir şekilde faydalanmasını sağlayabilir. Bu süreç, eğitim politikalarının her iki modeli destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılmasını gerektirmektedir. Özellikle yaygın müzik eğitiminin toplumsal katkılarına artırmak için yerel yönetimlerin, eğitim kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği yapması önemlidir. Eğitim politikalarının, yaygın müzik eğitiminin erişilebilirliğini artıracak şekilde yeniden düzenlenmesi, bu alandaki fırsat eşitliğini sağlamak açısından kritik öneme sahiptir.

3.2. Türkiye’de Yaygın Eğitime İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yaygın eğitim, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde şu şekilde tanımlanmaktadır: “Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedeki ayrılmış ya da bitirmiş bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümü” olarak ifade edilmektedir. Bu tanım, yaygın eğitimin bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini destekleyen geniş kapsamlı bir model olduğunu ortaya koymaktadır.

Demirel ve Ün (1987), Türkiye’de yaygın eğitimin demografik yapısını belirlerken, bu

sistemin örgün eğitim olanaklarından faydalanmamış bireylerden, okullarından erken ayrılanlardan ve mevcut örgün eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olanlardan oluştuğunu belirtmektedir. Ayrıca yaygın eğitim, bireylerin mesleki ve kişisel gelişimlerini desteklemek için tasarlanmış bir program olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda yaygın eğitim, her yaş grubuna (çocuk, genç, yetişkin) hitap eden bir model sunmaktadır. Bu özellik, yaygın eğitimin esnek ve kapsayıcı yapısını öne çıkarmaktadır.

Kurt (2000), yaygın eğitimi, bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarına yönelik olarak özelleştirilmiş programlar çerçevesinde sunulan bir eğitim modeli olarak tanımlamaktadır. Yaygın eğitim faaliyetleri, bireylerin ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişimlerini desteklemek amacıyla sistematik, planlı ve sürekli bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Türkiye'de yaygın eğitim, halk eğitimi merkezleri, sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve yerel yönetimler aracılığıyla yürütülen çok çeşitli programlarla desteklenmektedir. Ancak bu programların erişilebilirliği ve kapsamı, özellikle kırsal bölgelerde sınırlı kalmaktadır.

Yaygın eğitimin, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini desteklerken aynı zamanda forma} eğitim eksikliklerini tamamlayıcı bir işlev gördüğünü ifade edilmektedir. Araştırmalar, Türkiye'de yaygın eğitimin bölgesel eşitsizlikler nedeniyle etkin bir şekilde uygulanmadığını göstermektedir. Özellikle kırsal bölgelerde altyapı eksikliği, uzman eğitmen yetersizliği ve mali kaynakların sınırlı olması, yaygın eğitim faaliyetlerinin kapsamını daraltmaktadır. Bununla birlikte, büyük şehirlerdeki Halk Eğitimi Merkezleri ve diğer kuruluşlar, daha geniş bir kitlenin bu faaliyetlere katılımını sağlamaktadır.

Tartışma: Türkiye'de yaygın eğitim, bireylerin hayat boyu öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak ve toplumsal gelişimi desteklemek için önemli bir araçtır. Ancak mevcut uygulamalar, bölgesel farklılıklar nedeniyle etkili bir şekilde yaygınlaştırılamamaktadır. Eğitim politikalarının, bölgesel ihtiyaçları dikkate alarak yaygın eğitimi daha kapsayıcı hale getirecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Özellikle kırsal bölgelerdeki altyapı ve kaynak eksikliklerinin giderilmesi, yaygın eğitimin etkisini artırmak için kritik bir adım olacaktır. Bu bağlamda, yaygın eğitimin ekonomik, toplumsal ve kültürel hedefleri destekleyen bir araç olarak geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

3.3. Türkiye'deki Yaygın Eğitim Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye'de yaygın eğitim uygulamaları, özellikle Halk Eğitimi Merkezleri, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen programlarla organize edilmektedir. Halk Eğitimi Merkezleri, bireylerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik geniş bir yelpazede kurslar ve programlar sunmaktadır. Bu kurslar arasında okuma-yazma eğitiminden mesleki beceri kazandırmaya, sanat ve kültür etkinliklerinden kişisel gelişim programlarına kadar birçok seçenek bulunmaktadır. Halk Eğitimi Merkezleri,

yerel düzeyde toplumsal kalkınmayı destekleyen ve bireylerin öğrenme süreçlerine dahil olmasını sağlayan en önemli aktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak, kırsal bölgelerdeki Halk Eğitimi Merkezleri ‘nin altyapı eksiklikleri ve kaynak yetersizlikleri, bu tür programların etkinliğini sınırlayan önemli faktörler arasındadır (Demirel ve Ün, 1987).

Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları, yaygın eğitim faaliyetlerini destekleyen önemli paydaşlar olarak öne çıkmaktadır. Belediyeler ve diğer yerel yönetim birimleri, bireylerin sanatsal ve kültürel gelişimlerini desteklemek amacıyla müzik, tiyatro ve diğer sanatsal alanlarda kurslar düzenlemektedir. Ayrıca, kadınlara, gençlere ve çocuklara yönelik projeler geliştirilerek, yaygın eğitimin kapsayıcılığı artırılmaktadır. Sivil toplum kuruluşları ise, dezavantajlı gruplara yönelik özel projelerle toplumsal entegrasyonu destekleyen programlar yürütmektedir. Ancak, bu programların kapsamı ve sürdürülebilirliği, çoğu zaman finansman ve yönetsel kapasite sorunları nedeniyle sınırlı kalmaktadır (Erdamar ve Gündüz, 2015).

Türkiye’de yaygın eğitim uygulamaları, büyük ölçüde bölgesel farklılıklar göstermektedir. Büyük şehirlerde Halk Eğitimi Merkezleri ve belediyeler tarafından düzenlenen yaygın eğitim faaliyetleri daha kapsamlı ve erişilebilir iken, kırsal bölgelerde bu hizmetlerin kalitesi ve kapsamı oldukça sınırlıdır. Kırsal bölgelerdeki bireylerin yaygın eğitim faaliyetlerine katılımını artırmak için altyapının güçlendirilmesi, uzman eğitmenlerin istihdam edilmesi ve finansal destek mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir (Kurt, 2000).

Tartışma: Türkiye’de yaygın eğitim uygulamalarının mevcut durumu, özellikle kırsal ve dezavantajlı bölgelerde sınırlı bir etkiye sahiptir. Bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi ve eğitim politikalarının daha kapsayıcı bir yapıya dönüştürülmesi, yaygın eğitim faaliyetlerinin etkisini artırabilir. Ayrıca, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının daha fazla desteklenmesi, dezavantajlı grupların bu eğitim fırsatlarından daha fazla yararlanmasını sağlayabilir. Yaygın eğitimin kapsayıcılığını artırmak için, bölgesel ihtiyaçlara özel çözümler geliştirilmesi ve sürdürülebilir bir politika çerçevesi oluşturulması gerekmektedir.

Türkiye’de yaygın eğitim, bireylerin hayat boyu öğrenme süreçlerini destekleyen, esnek ve erişilebilir bir yapı sunarak toplumsal kalkınmaya önemli katkılar sağlamalıdır. Eğitim politikaları, yaygın eğitimi daha da geliştirecek şekilde tasarlanmalı ve uygulamaya konulmalıdır. Böylece, eğitimde fırsat eşitliği sağlanarak, tüm bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmeleri mümkün hale gelecektir. Bu bağlamda, yaygın eğitimin toplumsal yapı üzerindeki olumlu etkileri, ülkenin genel kalkınma hedefleriyle de uyumlu bir şekilde ilerleyecektir.

3.4. Türkiye’de Müzik Eğitimi Politikaları ve Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye'de müzik eğitimi, bireylerin sanatsal ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunan, toplumsal bağları güçlendiren ve kültürel kimliğin inşasında önemli bir rol oynayan bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, müzik eğitiminin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaların, eğitim politikalarının toplumsal ihtiyaçlara uygun şekilde güncellenmesi ve bu alanda sürdürülebilir uygulamaların teşvik edilmesi ile desteklenmesi gerekmektedir.

Türkiye'de müzik eğitimi, bireylerin sanatsal, kültürel ve toplumsal gelişimlerini desteklemek amacıyla hem örgün hem de yaygın eğitim politikaları kapsamında ele alınmaktadır. Müzik eğitimi politikaları, bireylerin estetik değerler geliştirmelerini sağlarken, aynı zamanda kültürel zenginliğin korunmasına ve aktarılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Ancak, mevcut uygulamalarda politikaların yeterince etkin bir şekilde hayata geçirilemediği ve bölgesel farklılıklar nedeniyle eşit erişim imkanlarının sınırlı kaldığı görülmektedir.

3.4.1 Müzik Eğitimi Politikalarının Amaçları ve Önemi

Müzik eğitimi, bireylerin sanatsal gelişimlerinin yanı sıra toplumsal ve kültürel bağların güçlenmesine önemli katkılarda bulunan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, müzik eğitimi politikalarının temel amacı, bireylerin müziği yaşamlarının bir parçası haline getirecek bilgi ve becerilerle donatılmasını sağlamaktır. Uçan (2004), müzik eğitiminin bireylerin kültürel kimliklerini güçlendiren ve estetik anlayışlarını geliştiren bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, müzik eğitiminin bir insan hakkı olduğu ve bireylerin yaşam kalitesini artırdığı vurgulanmaktadır.

Türkiye'de, Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren müzik eğitimi politikaları, yaygın eğitim uygulamalarıyla birlikte gelişmiş ve bu süreçte devlet konservatuvarları, radyo-televizyon gibi kurumlar müzik eğitiminin yaygınlaşmasında önemli roller üstlenmiştir. Cumhuriyet döneminde, müzik eğitimi politikaları, Batı müziği ile Türk müziği arasında bir denge kurmayı hedeflemiştir. Bu dönemde, devletin öncülüğünde konservatuvarlar, devlet orkestraları ve korolar gibi kurumlar kurulmuş; bu sayede müzik eğitimi alanındaki altyapı güçlendirilmiştir. Örneğin, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, İstanbul ve İzmir Devlet Senfoni Orkestraları, TRT'nin çocuk ve gençlik koroları gibi yapıların oluşturulması, yaygın müzik eğitiminin kapsamını genişletmiştir (Erdamar ve Gündüz, 2015).

Ancak, müzik eğitiminin yaygınlaştırılmasında bu kurumların etkisi bölgesel düzeyde sınırlı kalmıştır. Özellikle kırsal bölgelerde, müzik eğitimi politikalarının uygulanabilirliği, altyapı eksiklikleri ve uzman eğitmen yetersizliği gibi nedenlerle sınırlanmıştır. Bu durum, müzik eğitimi politikalarının bölgesel ihtiyaçlara uygun şekilde yeniden tasarlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Yaygın müzik eğitimi günümüzde daha çok Halk Eğitimi Merkezleri ve belediyeler

tarafından organize edilen kurslar ve etkinliklerle desteklenmektedir. Halk Eğitimi Merkezleri, bireylerin müzik eğitimi ihtiyaçlarına yanıt vermek amacıyla çeşitli enstrüman dersleri, koro çalışmaları ve müzik teorisi programları sunmaktadır. Bunun yanı sıra, yerel yönetimlerin desteklediği müzik festivalleri ve yarışmalar, müzik eğitiminin yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Ancak, yaygın müzik eğitimi faaliyetlerinin kapsamı ve etkisi, büyük ölçüde bölgesel farklılıklara bağlıdır. Kırsal bölgelerde müzik eğitimi faaliyetlerinin sürdürülebilirliği zayıf kalırken, büyük şehirlerde bu tür faaliyetlerin daha geniş bir kitleye hitap ettiği görülmektedir. Bu bağlamda, müzik eğitiminin etkisini artırmak için yerel yönetimlerin desteklenmesi, uzman öğretmenlerin yetiştirilmesi ve altyapının güçlendirilmesi gerekmektedir (Uçan, 2004).

3.4.2 Müzik Eğitimi Politikalarının Eksiklikleri

Türkiye’de müzik eğitimi politikalarının uygulamasında bazı temel sorunlar bulunmaktadır. Bunlar arasında:

- Bölgesel Eşitsizlikler: Büyük şehirlerde müzik eğitimi faaliyetlerinin daha fazla desteklenmesi, kırsal bölgelerde ise kaynak eksikliği nedeniyle sınırlı erişim imkanı.
- Uzman Öğretmen Eksikliği: Özellikle yaygın eğitim kurumlarında müzik eğitimi verecek nitelikli öğretmenlerin sayısının yetersiz olması.
- Kaynak Yetersizliği: Yaygın müzik eğitimi programlarının sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli finansal ve fiziksel kaynakların sınırlı olması.
- Merkezîyetçi Yaklaşım: Eğitim politikalarının merkezi bir yapı üzerinden yürütülmesi, yerel ihtiyaçlara uygun çözümler üretmeyi zorlaştırmaktadır.

Tartışma: Türkiye’de müzik eğitimi politikalarının, özellikle yaygın müzik eğitimi uygulamalarının etkili bir şekilde uygulanabilmesi için bazı önemli adımlar atılması gerekmektedir. Öncelikle, bölgesel ihtiyaçlara uygun bir müzik eğitimi planlaması yapılmalı ve kaynaklar bu doğrultuda tahsis edilmelidir. Ayrıca, kırsal bölgelerdeki bireylerin müzik eğitimi fırsatlarına erişimini artırmak için altyapı yatırımları yapılmalı ve uzman öğretmenler yetiştirilmelidir.

Bunun yanı sıra, müzik eğitiminin sadece bireysel becerileri geliştiren bir araç değil, aynı zamanda toplumsal bağları güçlendiren bir unsur olarak ele alınması gerektiği vurgulanmalıdır. Bu doğrultuda, müzik eğitimi politikalarının, bireylerin sanatsal ve kültürel gelişimlerini destekleyecek şekilde yeniden tasarlanması gerekmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

4.1. Sonuç

Araştırmanın sonuçlarına göre, yaygın müzik eğitimi, çocukların bilişsel, duygusal, devinışsel ve sosyal gelişimlerinde kritik bir role sahiptir. Türkiye'de yaygın müzik eğitimi uygulamaları, yerel yönetimler, Halk Eğitim Merkezleri ve çeşitli sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yürütülmektedir. Ancak bu uygulamalar, erişim olanakları ve bölgesel dağılım açısından sınırlılıklar barındırmaktadır.

Yapılan incelemeler, müzik eğitiminin çocukların yaratıcı düşünme, empati geliştirme ve toplumsal katılımlarını artırma gibi etkilerinin yaygın olarak literatürde yer aldığı göstermiştir (Elliott, 1995; Small, 1998). Buna karşın, kırsal bölgelerde ve dezavantajlı gruplar arasında bu tür uygulamalara erişimin oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Müzik eğitimi politikalarının, yaygın eğitime ayrılan kaynaklar ve bölgesel eşitsizlikler bağlamında ele alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Eğitim politikalarının, toplumun ihtiyaçlarını daha iyi karşılayacak şekilde güncellenmesi ve uygulama süreçlerinin izlenmesi, yaygın müzik eğitiminin etkilerini artırmada kritik öneme sahiptir.

4.2. Öneriler

- Eğitim Politikalarının Geliştirilmesi

Türkiye'de yaygın müzik eğitimi politikalarının daha kapsayıcı bir yapıya dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, dezavantajlı bölgelerdeki çocukların müzik eğitimine erişimlerini artıracak özel programlar geliştirilmelidir.

- Kaynak Tahsisi ve Altyapı İyileştirmeleri

Yaygın müzik eğitimi için bütçe ve kaynak tahsisi artırılmalı, özellikle kırsal bölgelerde altyapı geliştirme çalışmaları hızlandırılmalıdır. Müzik eğitimi alanında uzman eğitmen sayısının artırılması için üniversitelerle iş birliği yapılabilir.

- Yerel Yönetimlerin Rolü

Yerel yönetimlerin yaygın müzik eğitimi üzerindeki etkisini artırmak amacıyla teşvik edici politikalar oluşturulmalıdır. Belediyeler aracılığıyla müzik eğitimi etkinlikleri yaygınlaştırılmalı ve daha geniş kitlelere ulaştırılmalıdır.

- Eğitmen Eğitimi ve Kapasite Geliştirme

Yaygın müzik eğitimi uygulamalarında görev alan eğitmenlerin mesleki gelişimini destekleyecek eğitim programları düzenlenmelidir. Bu programlar, pedagojik yeterliliklerin yanı sıra yerel ve kültürel farklılıkları dikkate alacak şekilde tasarlanmalıdır.

- Bölgesel Farklılıkların Giderilmesi

Türkiye'nin farklı bölgelerindeki yaygın müzik eğitimi ihtiyaçları, bölgesel gereksinimlere göre değerlendirilerek, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesine yönelik stratejik adımlar atılmalıdır.

- Araştırma ve İzleme Mekanizmalarının Kurulması

Yaygın müzik eğitimi programlarının etkilerinin değerlendirilmesi için izleme ve değerlendirme mekanizmaları oluşturulmalıdır. Bu süreç, bilimsel araştırmalar ve saha çalışmaları ile desteklenmelidir.

Bu sonuç ve öneriler doğrultusunda, yaygın müzik eğitiminin toplumsal etkilerinin artırılması, çocukların sanatsal gelişimlerinin desteklenmesi ve müzik eğitiminin toplumun her kesimine ulaştırılması hedeflenmektedir. Eğitim politikalarının güncellenmesi ve uygulanabilir önerilerin hayata geçirilmesi, Türkiye'nin yaygın müzik eğitimi alanında önemli gelişmeler kaydetmesine olanak sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Campbell, P. S., Connell, C., & Beegle, A. (2007). Adolescents' expressed meanings of music in and out of school. *Journal of Research in Music Education*, 55(3), 220-236.
- Campbell, P. S., & Higgins, L. (2015). Intersections between ethnomusicology, music education, and community music. *The Oxford Handbook Of Applied Ethnomusicology*, 1(2), ss. 638-688.
- Coombs, P. H., & Ahmed, M. (1974). *Attacking rural poverty: how nonformal education can help*. International Council for Educational Development.
- D'Amore, A. (2009). *Musical futures: An approach to teaching and learning*. Paul Hamlyn Foundation.
- Demirel, Ö. ve Ün, K. (1987). *Eğitim terimleri*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Elliott, D. J. (1995). *Music matters a new philosophy of music education*. Oxford: Oxford University Press.
- Elliott, D. J. (2009). *Praxial music education: Reflections and dialogues*. Oxford: Oxford University Press.
- Erdamar, G. K. ve Gündüz, Y. (2015). The development of music education in Turkey since the early republican period. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 5(10), ss. 17-34.
- Erol, A. (2018). *Müzik üzerine düşünmek*. Bağlam.
- Georgii-hemming, E. ve Westvall, M. (2010). Music education a personal matter? Examining the current discourses of music education in Sweden. *British Journal*

Of Music Education, 27(1), ss. 21-33.

Johnson, M. ve Majewska, D. (2022). Formal, non-formal, and informal learning: What are they, and how can we research them? *Journal of Education, Society & Multiculturalism*, 1(2).

Kurt, İ. (2000). Yetişkin eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Mok, A. O. N. (2011). Non-formal learning clarification of the concept and its application in music learning. *Australian Journal Of Music Education*, 1(2), ss. 11-15.

Regelski, T. A. (2005). Music and music education: theory and praxis for 'making a difference'. *Educational Philosophy and Theory*, 37(1), 7-27.

Rodriguez, C. (2009). Informal learning in music: emerging roles of teachers and students. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 8(2), ss. 35-45.

Rogers, A. (2007). Non-formal education: Flexible schooling or participatory education?. *Springer Science & Business Media*.

Small, C. (1998). *Musicking: The meanings of performing and listening*. Middletown: Wesleyan University Press.

Swanwick, K. (1999). *Teaching music musically*. London: Routledge.

Uçan, A. (1993). Müzik eğitimi, "Ülkemizde müzik öğretimine genel bir bakış". Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

UNICEF. (2004). *Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi*.